

ADAM VAR ÂLEMDEN ÖTE

YAYIN NO: 678

ADAM VAR ÂLEM DEN ÖTE
Nevzat Özkan

© Bilge Kültür Sanat Yayın Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 16228

1. Basım, Nisan 2015

ISBN: 978 - 605 - 4921 - 78 - 2

Genel Yayın Yönetmeni: *Ahmet Nuri Yüksel*

Kapak: *Kenan Özcan*

Sayfa Düzeni: *Nurel Naycı*

Baskı: *Alemdar Ofset*

Davutpaşa Cad. Besler İş Merkezi No: 29-30 Topkapı / İstanbul

Tel: (0212) 544 23 09

Kapak Baskı: *Azra Matbaacılık*

Cilt: *Çevik Matbaacılık*

BİLGE KÜLTÜR SANAT

Nuruosmaniye Cad. Kardeşler Han No:3 Kat:1 34110 Cağaloğlu / İstanbul

Tel: (0212) 520 72 53 (Pbx) Faks: (0212) 511 47 74

bilge@bilgeyayincilik.com www.bilgeyayincilik.com

ADAM VAR ÂLEMDEN ÖTE

NEVZAT ÖZKAN

Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN

1961 yılında Yozgat'a bağlı Büyükkışla kasabasında doğdu. İlk ve ortaokulu doğduğu yerde, liseyi Kayseri Lisesi'nde, yükseköğrenimini Kâzım Karabekir Yüksek Öğretmen Okulu'nda okudu. 1982-1992 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda edebiyat öğretmeni olarak çalıştı. 1992 yılından beri Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde görev yapmaktadır.

1988 yılında Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde başladığı yüksek lisans eğitimini *Yar-kend Ağzı* adlı teziyle, 1990 yılında aynı enstitüde başladığı doktora eğitimini ise *Gagavuz Türkçesi Grameri* adlı doktora teziyle tamamladı. 1994 yılında yardımcı doçent, 1997 yılında doçent oldu. 2003 yılında profesörlüğe atandı.

İlk yazıları *Erciyes* dergisinde çıktı. Daha sonra *Türk Dili, Türk Edebiyatı, E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* başta olmak üzere değişik aktüel ve akademik dergilerde yazıları yayımlandı. Yurt içi ve yurt dışında millî ve milletlerarası kongrelere ve sempozyumlara bildiri ile katıldı. 2000-2001 öğretim yılının bahar döneminde TİKA'nın desteğiyle Moldova'ya bağlı Gagavuz Özerk bölgesinde bulunan Komrat Devlet Üniversitesi'nde konuk öğretim üyesi olarak çalıştı.

Evli ve üç çocuk babasıdır.

Kitapları

Gagavuz Türkçesi Grameri, TDK Yay., 657, Ankara 1996.
Türk Dünyası Nüfus Sosyal Yapı Dil Edebiyat, Kayseri 1997.

Ahmet Cevdet Paşa – Fuat Paşa, Kavâ'id-i Osmâniyye, TDK Yay., Ankara 2000.

Ahmet Cevdet Paşa, Medhal-i Kavâ'id, TDK Yay., Ankara 2000.

Türk Dilinin Yurtları, Akçağ Yay., Ankara 2002.

Gagavuz Destanları, TDK Yay., Ankara 2008.

Aziz Mahmûd Hüdayî Tarikatnâme Giriş İnceleme Me-tin, Bilge Kültür Sanat Yay., İstanbul 2014.

*Tanıdığım ilk adama,
Babama...*

İçindekiler

Önsöz.....	9
Gönül Adamı.....	15
Ali(ye).....	21
Baba Adamı.....	30
Bilim Adamı.....	35
Dava Adamı.....	41
İman Adamı.....	50
Ruh Adamı.....	58
Adını Kaderine Yazan Adam.....	69
Erdemi Galip Kılmaya Çalışan Adam.....	78
Asker Adamı.....	88
Devlet Adamı.....	96
Fikir Adamı.....	104
Halk Adamı.....	110
Toprağın Sesiyle Konuşan Adam.....	117
Hizmet Adamı.....	125
İş Adamı.....	130
Kültür Adamı.....	135
Eğitim Adamı.....	142
Yanlışı Söylemekten Geri Durmayan Adam.....	154
Medeniyetimizi Şiirleştiren Adam.....	161
Tarihi Destanlaştıran Adam.....	166
Mücadele Adamı.....	172
Yurdunu Kaybeden Adam.....	178
Adam ile Kadının Hikâyesi.....	187

Önsöz

Adamdan, âlemden dem vurmak, hayata ve hakikate dair tespit ve değerlendirmelerde bulunmak, hele bunu bir de yazıyla yapmak sorumluluk ve dikkat gerektiren zor bir iş. Bazen ahkâm keser veya akıl verir gibi bir yanlışa düşmek de mümkün, haddi aşmak da.

Ancak fikir alış verişinde, paylaşımda bulunmak için samimiyet ve açık yüreklilikten başka sığınılacak bir liman yok.

Her şeyin günlük yaşandığı, gündemin sürekli değiştiği, teknolojinin belli aralıklarla her şeyi yenilediği, moda'nın her alanda hükümranlığını ilan ettiği, gıda ve ihtiyaç maddelerinin daha raftayken eskimeye başladığı günümüzde hayatı yakalamak ve kalıcı değerlerden söz etmek gerçekten zor.

Günlük yaşayan geniş toplum kesimleri, çoğu zaman popüler veya meşhur olanla doğru ve iyi olanı birbirine karıştırıyor. Tanınır olan bazen iyi, doğru ve yararlı olanın önüne geçiyor. Göz önünde olan vitrin adamları, köşesine çekilip işiyle gücüyle uğraşan gizli kahramanlardan daha çok rağbet görüyor.

İnsanların bakmaktan görmeye, algılamaya çalışmaktan anlamaya fırsat bulamadığı bu âlemde; temel esaslara dair pek çok şey kaybolup gidiyor. Bu hayhuy içinde gözümüzün önündeki güzelliklerin farkına varamıyor, elimizdekilerin değerini bilemiyoruz.

Çoğu zaman da içinde bulunduğumuz sosyal çevreden devraldığımız ön yargılar bizi belli konular ve kişiler hakkında yanlış yönlendiriyor. Mensubiyetimiz bir süre sonra mahkûmiyete dönüşüyor. Bir de bakıyoruz ki kaybolup gitmişiz, farkına bile varmadan başkalarının gözüyle görmeye, başkalarının ağzıyla konuşmaya başlamışız.

Bu tür yanlışlardan biraz olsun uzaklaşabilmek için bilgilerimizi ve kabullerimizi birbirimizle paylaşmakta, bazı şeylere farklı bir gözle yeniden bakmakta fayda var. Hatta günümüz insanı için artık bunun bir zorunluluğa dönüştüğünü söylemek bile mümkün.

Unutmayalım, içinde yaşadığımız âlemde ne değişirse değişsin, ne kadar hızlı değişirse değişsin, hâlâ değişmeyen ve asla değişmeyecek olan çok önemli şeyler var.

Şükürler olsun ki hâlâ insanız ve pek çoğumuz hâlâ iyi insanlar, doğru dürüst adamlar olmaya çalışıyoruz. Çevremizdeki insanların bazıları duruma göre çok çabuk değişse de insanî değerler ve ölçüler öyle kolayca değişmiyor. Şefkat, merhamet gibi duygular; sevgi, saygı gibi bağlar; doğruluk, dürüstlük gibi ölçüler; hak ve adalet gibi değerler dün olduğu gibi bugün de çok önemli.

Her ne kadar birileri bize her gün akı kara, karayı ak göstermeye çalışsa da ortak akıl çoğu zaman bu aldatmacalara karşı direniyor. Aradan uzun yıllar geçse de hak ve hakikat sonunda galip geliyor. Yapılan haksızlıklar, kötülükler, zulümler bir gün bir şekilde ortaya çıkıyor ve insanların vicdanında mahkûm oluyor.

Ömrü vefa eden ve sabretmesini bilen herkes bunu görüyor ve öğreniyor. Ancak her tecrübenin ömrü, onu yaşayanın ömrü ile sınırlıdır. Yaşayıp gördüklerimizin, bilip öğrendiklerimizin ömrünü uzatmak ve başkalarına aktarmak için onları kayıt altına almak gerekiyor.

Zaten yazı yazmak hayata kayıt düşmekten başka nedir ki!

İşte bu tür tecrübe ve tespitlere dayanan ve her biri kendi içinde bağımsız olan bu kitaptaki yazılar da farklı zaman ve zeminlerde dura düşüne yazıldı. Her bölümde ayrı bir değer ölçüsü, yaptıkları ve yaşadıkları ile o değer için ölçü olabilecek bir adamla birlikte ele alındı. Yani bir olgu, bir erdem o olgu veya erdem için örnek teşkil edebilecek bir insan üzerinden açıklanıp anlatılmaya çalışıldı.

Ömrünü ideal bildiği bir düşünceyi hayata geçirmeye adanmış; başkalarını yaşatmayı, sevmeyi, bilgilendirmeyi, onlara yararlı olmayı gaye edinmek insanı yücelten ve yaşadığı hayatı anlamlı kılan erdemlerdendir şüphesiz.

Ancak erdemli ve idealist insanların da kusurları vardır doğal olarak. Zaten her şeyde hep mükemmeli istemek, bir süre sonra gereksiz bir müşkülpesentliğe dönüşüyor. Hele konu insan olunca böyle bir çaba daha da anlamsızlaşıyor. Onun için birçok erdemi ve fevkalade özellikleri bulunan birinin, kusurlarının da olabileceği unutulmamalıdır. Tabii bakan göz neyi görmek istiyorsa ona odaklanacaktır.

Sözün başında açıklığa kavuşturmakta yarar var. Yazıların başlığında yer alan adam sözü, bu kelimenin temel anlamı olan “insan” karşılığında kullanılmaya, ancak bu sözün yan anlamı olarak kullanılan “erkek kişi, kadın karşıtı” kavramının yaratacağı hassasiyetten de kaçınılmaya çalışıldı. Bu sebeple bahse konu edilen değerler ve erdemler insani ölçüler olarak ele alındı ve birinci derecede kadınlarla ve kadın haklarıyla ilgili konular ise iki ayrı yazıda ayrıca değerlendirildi.

Aslında adam sözü, önünde kullanılan isim veya sıfata “bir şeyle ilgili olan, bir niteliği taşıyan” anlamı yüklemektedir. Her gün kulağımıza çalınan tek adam, ikinci

adam, teknik adam, yarım adam, günün adamı, hayat adamı, kanun adamı, iş adamı gibi sözler de bu şekilde kullanılmaktadır.

Tabii ki bu ifadelerde söz konusu olan nitelikler sadece erkeklere has değildir. Günümüzde kadınlar da pekâlâ iş adamı, kanun adamı, bilim adamı olabilmekte ve bu mesleklerde çok önemli başarılar elde edebilmektedir. Hatta yakın zamanlarda Türkiye Sanayici ve İş Adamları Derneği'nin başkanlığını ardi ardına iki farklı kadın iş adamı yaptı. Zaten bazı meslekler ve iş alanları artık neredeyse tümüyle kadınlar tarafından yürütülüyor.

Yazılara konu olan kişiler herhangi bir ölçü veya tercihe göre belirlenmedi. Seçimler tamamıyla şahsidir. Her gönülde farklı bir aslan yatar ve hepimizin kahramanı birbirinden farklıdır. Daha önemlisi, herhangi bir alanda üzerinde herkesin ittifak edeceği birini bulmak da mümkün değildir.

Ömrünü bir işe, bir ideale adanmış sembol insanların yanında çoğumuza göre, sıradan bir hayat yaşamış insanlar da belli bir alanda son derece önemli ve güzel işler yapmış, bir yönü veya bazı özellikleriyle diğer insanlar için model olma vasfı kazanmış olabilir.

Bir yandan millî ve insanî değerlerimiz üzerinde görüş ve düşüncelerimizi paylaşırken bir yandan da bu değerlere hizmet eden bilim, kültür, edebiyat alanlarında eser veren, emek ve düşünceleriyle bu âlemde bir iz bırakan insanlarımızı anmaya ve anlatmaya çalıştık.

Daha ötesi, esas olanın insan olduğunu unutmamak, bu âlemin her şeyiyle insan için yaratıldığını düşünerek hareket etmektir. İyi ile kötünün, doğru ile yanlışın, hak ile bâtılın mücadelesinde iyiden, doğrudan, haktan yana olabilmektir.

İşte bütün mesele bu.

Önsözün sonuna gelirken söylenmesi gereken son birkaç söz daha var. Kitapta yer alan yazıların büyük bölümü değişik dergilerde yayımlandı. Okuyup fikir beyan edenler, bir sonraki yazı için hem teşvik ettiler hem de katkıda bulundular. Sağ olsunlar.

Ayrıca aziz meslektaşım Doç. Dr. Bayram Durbilmez, değerli öğrencilerim Arş. Gör. A. Kadir Öztürk ve Arş. Gör. Beytullah Bekar yazıları okuyarak veya dinleyerek fikirleriyle katkıda bulundular.

Gözümün nuru çocuklarım Gülcan, Gökçen ve Alperen ile ilk eleştirmenim ve en büyük destekçim sevgili eşim Aysel, görüş ve değerlendirmeleriyle ufkumu açtılar ve bakış açımı zenginleştirdiler.

Hepsine gönül dolusu teşekkür ediyorum. Var olsunlar...

Gönül Adamı

Bütün belli başlı dillerde kalp veya yürek anlamına gelen söz, aynı zamanda duyguların ve isteklerin kaynağı olarak gönül anlamına da gelirken, Türkçede kalp ve yürek bile her zaman birbirinin yerine kullanılmaz ve gönül sözünün kalp veya yürekle doğrudan bir anlam ilişkisi yoktur.

Söz gelimi kalbim var diyenin yüreği olmayabilir, gönlü olanın ise ikisiyle de ilgisi bulunmayabilir. Yine aynı şekilde iyi kalpli ve kötü kalpli insanlar vardır, ama bunlar yürekli olmayabilir. Gönüllü olanlar ise bunların hepsine uzak olabilir. Aynı şekilde kalpsiz, yüreksiz değildir, gönülsüz ise ikisi de değildir.

Muhtemelen köz, göz, görmek gibi sözlerle ilişkili bir kökten doğan gönül sözünün kavram alanı çok geniştir. Özellikle duygularla ilgili bütün soyut kavramlar gönülle bağlantılıdır. Bu sebeple de gönül sözü, insanımızın duygu ve düşüncelerini, kabul ve retlerini, kısacası dünya görüşünü ve hayat anlayışını yansıtan atasözü ve deyimlerimizde sıklıkla kullanılır.

Söz varlığımızın gönül iklimine şöyle bir nazar ettiğimizde görürüz ki, sevgi başlı başına bir gönül işidir. Sevdiğimizi gönülden severiz, sevgiliye gönül veririz, sevmediğimizi ise gönlümüzden çıkarırız. Zaten gönül kimi severse güzel odur. Gönle söz geçmez, gönül ferman dinlemez. Çünkü her gönülde bir aslan yatar. Gönülden